

De rusteloze Van Woggelums

Een ontdekkingsreis naar mijn wortels

De Amerikaanse verwante van Jan van Woggelum en haar partner. Zij is een dochter van een hoofdman der Mohawk Indianen.

Het hoe en waarom

Reeds op jonge leeftijd was ik geïnteresseerd in de herkomst van mijn familienaam. Deze belangstelling ontstond doordat een leraar in de 5e klas zo boeiend kon vertellen over mijn geboortestad Delft en over de manier van regeren van keizer Napoleon. Met name

over de wet van 1812, die iedere burger noodzaakte een eigen familienaam te hebben. Heel veel mensen baseerden hun familienaam toen op hun beroep of op de naam van de plaats waar ze geboren waren. Toch waren er mensen die al een familienaam hadden. Dit was ook met mijn familie het geval. Wij heetten Van Woggelum.

Het doel van mijn onderzoek was nu te onderzoeken of deze familienaam gebaseerd was op de naam van de plaats Wognum. Op een dag las ik een streekroman, waarin het leven van alledag in West-Friesland werd belicht. Er werd verhaald over de haringvisserij en de strijd tegen het water van de Zuiderzee. Er kwamen namen in voor als Hoogwoud, Wadway en Woggelum. Deze laatste naam wekte natuurlijk direct mijn interesse. Even vroeg ik me af of de naam Woggelum misschien fictief zou zijn, maar een blik in de atlas overtuigde me dat het hier het huidige Wognum betrof. Nu deed in mijn familie het verhaal de ronde dat een van mijn voorouders, waarschijnlijk in de Napoleontische tijd, vanuit Noord-Holland als hoefsmid met de soldaten was meegegaan en uiteindelijk in Delft was komen wonen. Hier is tijdens mijn onderzoek echter niets van gebleken.

Door omstandigheden kreeg ik meer vrije tijd, die ik benutte door wekelijks antiekwinkels in mijn huidige woonplaats Den Haag te bezoeken, om daar te vragen naar oude landkaarten waar het dorp Wognum op zou staan als Woggelum. Ik vond diverse varianten waarvan Woggenum de meest voorkomende was. In de encyclopedie van plaatsnamen van Van der Aa trof ik onder 'Woggelum' het huidige dorp Wognum en nog een gehucht van die naam nabij Alkmaar.

Op een reproductie van de marinekaart van Lucas Aurigarius van 1583 vond ik Wognum gespeld als

Woggelum. Ervan overtuigd dat Woggelum en Wognum identiek waren, begon ik in 1996 met mijn eerste archiefonderzoek naar mijn voorouders.

Wognum en Woggelum

Uit: Noordhollandse Plaatsnamen. J. Pannekeet, Hoorn 1998 pag.127.

Wogmeer (Hensbroek): Kan een samenstelling zijn van de Friese persoonsnaam Wogen en -meer. Zie ook > Wognum.

WOGNUM

Oude vormen: Woggunghen (1063); Wognem (1083); Woghenem(1156); Woggenum (1544). Verouderde dialectische uitspraak: Wog'gelum.

De oude vorm Woggunghen kan duiden op een oorspronkelijke vorm *Wog(g)inghem, waarschijnlijk een samenstel van de geslachtsnaam Wog(g)ing (te omschrijven als 'Wogen en de zijnen' en -hem = heem, woonstee. Vlg. de friesche pn. Wago in de plaatsnaam Wageningen, een variant van Wogen. In Alkmaar herinnert de straatnaam 'Wognumse Buurt' niet aan het hier bedoelde Wognum nabij Hoorn, maar aan een eertijds onder Alkmaar gelegen gehucht 'Woggelem', waarin waarschijnlijk eveneens de Friese naam Wogen schuilt. Zie N.G.N. 3, blz. 320.

Het Meertensinstituut (Amsterdam) zegt het volgende: **Wognum**

Herkomst uit Woggelum. Het nagaan van welke plaats daarmee bedoeld is, wordt enigszins bemoeilijkt door de verwisseling van twee Noord-Hollandse plaatsnamen, die etymologisch dezelfde oorsprong hebben. Woggelum is de naam van een nederzetting bij Alkmaar, waaraan de Wognumse Buurt herinnert. Maar ook de plaats Wognum boven Hoorn kwam wel als Woggelum voor (op de kaart van Lucas Aurigarius van 1583).

De plaatsnaam Wognum gaat terug op de vormen Wokgunge (1000--50) en Woggungen (1063), te analyseren als 'heem (woonplaats) van ene Wogge en de zijnen' [LNT; Pannekeet-1988].

Wognum gesticht door de Woggelums?

Uit boven aangehaalde verklaring van de naam Wognum moest ik natuurlijk al snel concluderen dat Wognum niet is gesticht door de Van Woggelums, hoe graag ik dat ook zou hebben gewild. De enige andere verklaring van onze naam moet dan wel zijn dat onze verre voorouders oorspronkelijk uit die plaats afkomstig zijn.

Uiteraard begint een familieonderzoek allereerst met het raadplegen van de familie. Zowel mijn vader als ook al mijn ooms en tantes waren al op vroege leeftijd overleden. Ik kon het hun dus niet meer vragen. Maar mijn moeder wist mij hun geboorte- en sterfdata te vertellen. Ook de lijn naar mijn grootouders was snel gevonden. Gegevens betreffende neven en nichten kwam ik aan de weet via de telefoon. Spoedig bleek echter dat er ook Van Woggelums waren, die geen familie bleken te zijn. Hen heb ik aangeschreven met het verzoek mij hun familiegegevens ter beschikking te stellen.

Inmiddels was de pc, de thuiscomputer, een vertrouwd begrip geworden en ook ik leerde ermee omgaan.

Vroeger kon je weinig anders doen dan naar het archief gaan en aldaar tienjarentafels raadplegen. Dit zijn zgn. microfiches, een soort negatieven, die in een speciaal apparaat kunnen worden bekeken, in perioden van tien jaar. Nu echter kon ik op mijn computer beginnen met het aanleggen van een database, vervolgens leerde ik brieven schrijven en ten slotte vond ik een programma 'Stamboom de luxe', waarmee ik al mijn gegevens op een overzichtelijke manier kon verwerken.

Via internet kon ik inmiddels verder speuren naar mijn voorouders. Ik kwam er achter dat veel nazaten met deze toch wel unieke naam nu in de Verenigde Staten wonen. Via e-mail kreeg ik contact met een Van Woggelum in de VS. We raakten ervan overtuigd dat we dezelfde voorouders moesten hebben, maar de precieze afstamming hebben we nog niet kunnen vaststellen.

Ook maakten we kennis met een vrouwelijke nakomeling van Pieter Adriaenz. van Woggelum, die omstreeks 1650 samen met zijn moeder naar Amerika was geëmigreerd en daar trouwde met een dochter van een hoofdman der Mohawk-indianen. Zij was ook op zoek naar haar 'roots' in Nederland. In 2001 heeft zij een bezoek gebracht aan ons land en we hebben gezamenlijk een bezoek aan Wognum gebracht. Wie als genealoog eenmaal daar is aangeland, kan niet om de Mormonen in Salt Lake City heen. Vanuit hun geloof vergaren zij op wereldschaal de stambomen van zoveel mogelijk families, die op microfilm bewaard worden.

Van Wognum naar Rotterdam

Wat ik van de vroegste Van Woggelums heb kunnen achterhalen is het volgende.

Rond 1485 wordt geboren in Wognum, toen Woggelum, Taems Evertszoon. Deze huwt met N.N. (onbekende vrouw). De naam is een patroniem, d.w.z. hij

was de zoon van Evert. Taems Evertszoon krijgt een zoon Jacob Taemszoon. Ook die huwt met een onbekende vrouw en hij krijgt ten minste twee zonen: Evert Jacobszoon, die trouwt met Joosgen Cornelisdr. uit Overschie en de tweede zoon: Cornelis Jacobszoon, die een onbekende vrouw huwt. Deze twee zonen vestigen zich vóór 1597 in Berkel en Rodenrijs onder Rotterdam.

Dit blijkt uit het cohier op het familiegeelt van Berkel en Rodenrijs van 1597. Er wordt in vermeld dat zij een boerderij hebben. In 1597 is er sprake van de weduwe, omdat Evert Jacobsz dan al is overleden. Ik vermoed dat het achtervoegsel 'Van Woggelum', ook geschreven als 'Woglom', voor het eerst als achternaam is gebruikt in Berkel, om aan te duiden dat het hier personen betrof die oorspronkelijk uit Woggelum kwamen.

Berkel en Rodenrijs Kohier van het getimmerte, 1597 Gemeentearchief Berkel en Rodenrijs, inv. nr. 80-15 Quoijer van alle huysen, schuyren, bargaen ende andere getimmerten in ofte onder die jurisdictie van Berkel staende ende behorende ende die taexatie daer op gevolcht volgende die resolutie van mijn E. Heeren, Staten van Hollant ende Westvrieslant in dato den 15en martij anno 1597 'Die weduwe van Evert Jacobsz. ende Adrian Melisz., haer soon, een huys, drie schuyren ende drie bargaen, haer behorenden; doen bounerynge'

Vervolgens een stuk van 21 maart 1674:
(zie illustratie hieronder)

Vertaling:
Evert Cornelisz. Woglom met sijn vrouw, en drie cleyne kinderen, woont met hem in sijn ouwe vader, gaet met hem over eenen haert en tafel, soude anders

bij sijn selven niet cunnen bestaen; geneert de soon met bouwerie.

In de marge: hij wordt geschat op '1000 gulden'

De volgende is van 1715 (zie illustratie pag.29):

Vertaling:

Evert Cornelisz. Wogelom Bouwman

Man een

Vrouw een

Kinderen boven de agt jaren twee

Kinderen beneden de agt jaren twee

Boven de vier jaren twee

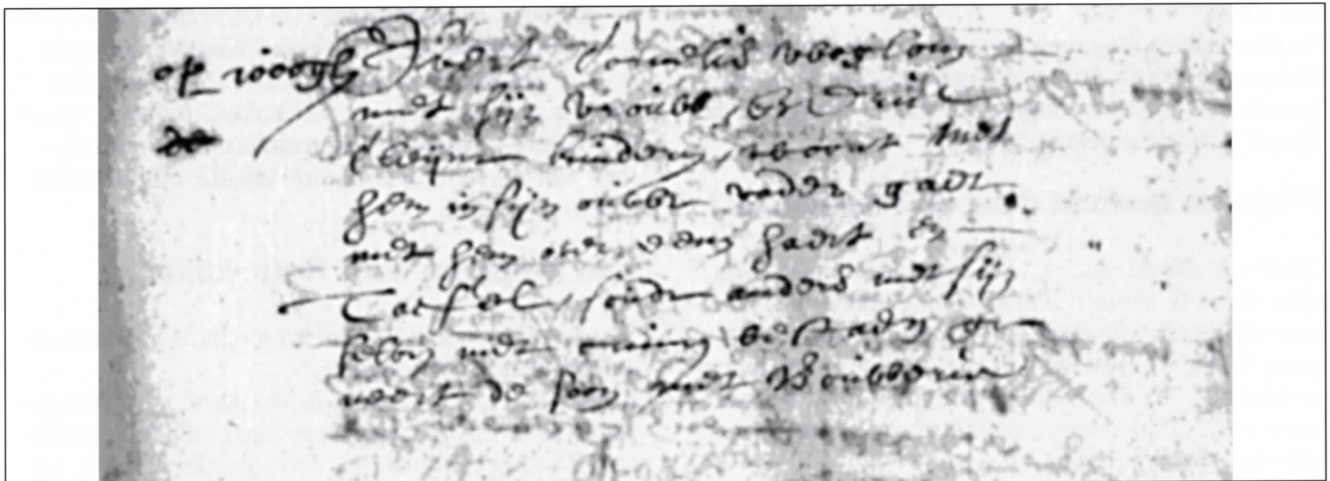
Beneden de vier jaren een

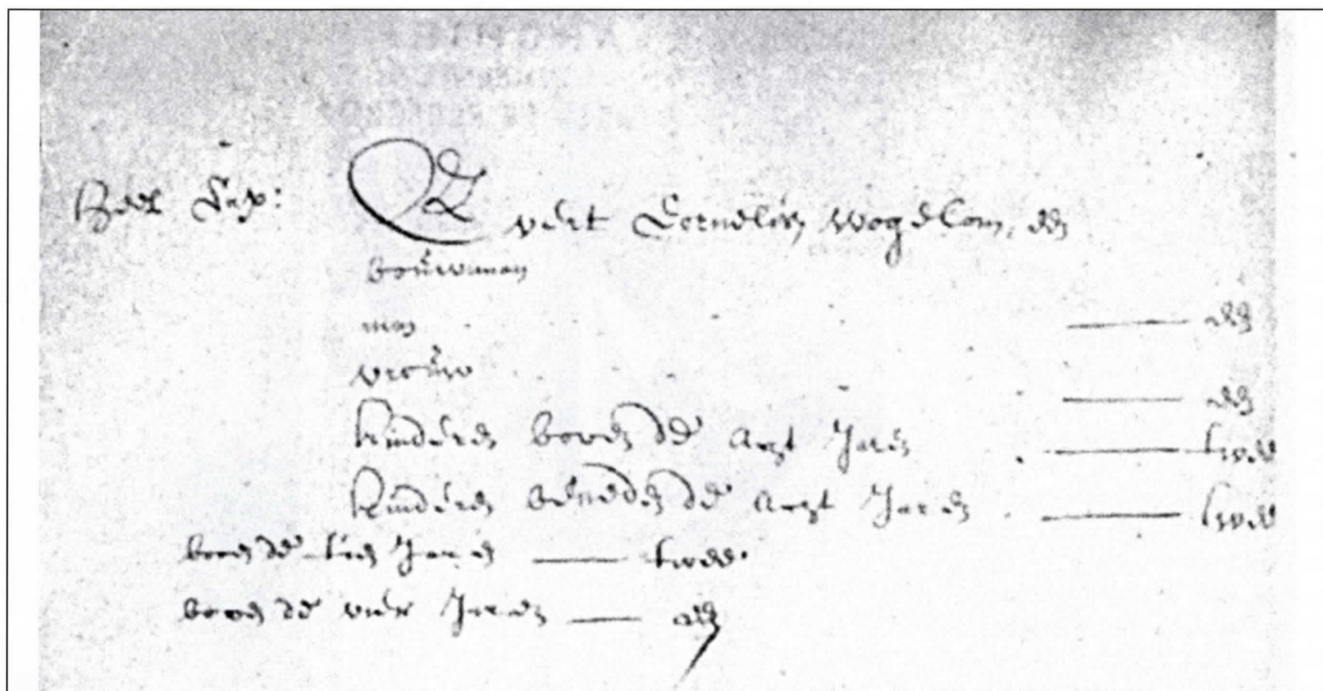
In een aantal akten uit Rotterdam (1637) worden paardenhandelaren ook aangeduid als 'van Woggelum'. Het betreft hier de gebroeders Paulus en Adriaen Jansz. Maar hier geldt dat het personen zijn woonachtig in Woggelum, en kan het toevoegsel niet als achternaam worden beschouwd.

Mogelijke conclusie

Uit de talrijke vermeldingen van de naam in akten lijkt het erop dat een familie uit Wognum in de 16 eeuw verhuisd is naar de omgeving Berkel en Rodenrijs en dat deze familie later 'Van Woggelum' is gaan heten.

Waarom zijn ze uit Wognum vertrokken? Voor een verhuizing kunnen een aantal mogelijke motieven worden bedacht. Men vertrok omdat men als gelovig katholiek niet langer kon aarden in het hervormde Wognum. Uit het weinige dat bekend is van de hervorming in Wognum kan men echter nauwelijks concluderen dat er daar sprake is geweest van een echt felle godsdienststrijd.

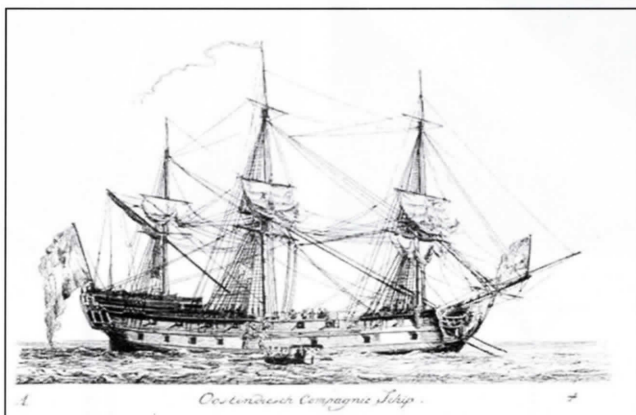

Er kan een economisch motief zijn geweest. Wognum was in het verleden een dorp met voornamelijk boeren en daarnaast een klein aantal neringdoenden en arbeiders. Was men niet aan het land of de nering gebonden, dan kon men het altijd elders proberen. Hoe dat ook zij, we zullen niet met zekerheid kunnen achterhalen waarom de gebroeders Evert en Cornelis Jacobsz. opduiken in Berkel en Rodenrijs. Vandaar uit hebben de Van Woggelums zich verspreid. Volgens de volkstelling van 1947 woonden er in dat jaar: 1 in Overijssel; 1 in Amsterdam; 15 in Den Haag; in Zuid-Holland totaal 53; 1 in Limburg; in Nederland totaal 56.

Het VOC-schip Woggenum

Tijdens mijn zoektocht naar alles wat met Woggelum te maken kon hebben, ontdekte ik dat er voor de V.O.C. een schip voer met de naam Woggenum. De tekst erbij zegt: 'Liggende bij na sijlrede om by de bequame gelegentheijt wind en weer sijn reis in godesnaam uyt de tafelbay naar battavia voort te setten

Details van reis 1664.1 van Texel naar Batavia

Nummer	1664.1
Naam van schip	WOGGENUM
Kapitein	Bent, Dirk Danielsz.
Tonnage	538
Type schip	jacht
Gebouwd	1692
Werf	Hoorn
Kamer	Hoorn
Datum van vertrek	07-04-1693
Plaats van vertrek	Texel
Aankomst op de Kaap	11-10-1693
Vertrek van de Kaap	11-11-1693
Datum van aankomst op bestemming ..	06-03-1694
Plaats van aankomst	Batavia